

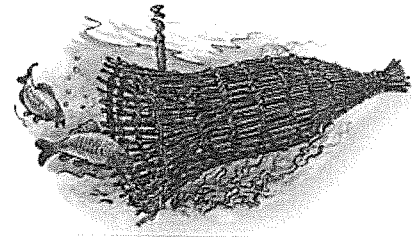
Jagers en boeren

DIT WEET JE NU!

LES 1 DE JAGERS

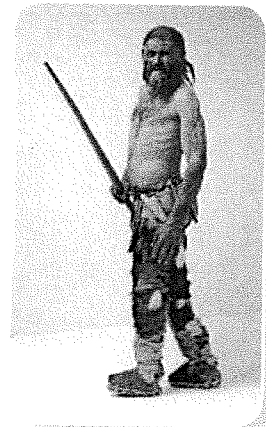
Ongeveer 10.000 jaar voor Christus bestaat de Noordzee nog niet. Europa is een grote kale vlakke: een toendra. Daar leven de toendrajagers. Ze wonen in grotten. Ze jagen op rendieren. Wanneer de dieren verder trekken, gaan de jagers ook naar die plaats. De jagers zijn nomaden. 9000 jaar voor Christus wordt het warmer. De Noordzee ontstaat en er zijn bossen. Daar wonen de bosjagers. Ze wonen in hutten. Ze jagen op elanden en herten. En ze vissen in de rivier met een fuik. Ze verzamelen planten en hazelnoten. We weten hoe de jagers leven, omdat archeologen gebruiksvoorwerpen in de grond hebben gevonden. Ook grottschilderingen vertellen ons over het leven van de jagers.

Een fuik.

LES 2 DE BOEREN

Ongeveer 9000 jaar voor Christus ontdekken jagers dat ze zaden kunnen zaaien. Zo ontstaat de landbouw. In Limburg zit vruchtbare löss in de grond. Daar groeien de gewassen goed op. Ze ontdekken ook dat ze dieren tam kunnen maken. Zo ontstaat veeteelt. Deze mensen zijn de eerste boeren. De gereedschappen die ze gebruiken, zijn gemaakt van steen. De tijd tot 2100 voor Christus heet de steentijd. Van 2100 tot 700 voor Christus zijn de gereedschappen van brons. Dit is de bronstijd. Daarna begint de ijzertijd. In de Alpen wordt Ötzi gevonden. Hij leeft rond 3300 voor Christus. Ötzi is waarschijnlijk een belangrijke man, want bij zijn lichaam wordt een koperen bijl gevonden. Dat is heel bijzonder voor die tijd.

Ötzi.

LES 3 WAT DE BOEREN (BE)DACHTEN

Ongeveer 3000 jaar voor Christus woont het trechterbekervolk in Drenthe. Zij begraven hun doden in hunebedden. De doden krijgen trechterbekers mee. In die bekers zit eten voor de doden. De boeren krijgen meer bezit. Zij gaan spullen ruilen. Een boer die graan over heeft, ruilt dat met een boer die een hert heeft gevangen. Ze spreken af hoeveel graan een hert waard is. Zo kunnen ze allebei brood bakken en vlees eten. Dat is ruilhandel. Door de ruilhandel, hoeven boeren niet alles meer zelf te doen. Zo ontstaan beroepen. Boeren in het Midden-Oosten vinden het schrift uit. De tijd vóór mensen konden schrijven noemen we de prehistorie.

Een trechterbeker.